

УДК 79.03(438-21)»19»Т.Франко(092)

СПОРТИВНИМИ СТЕЖКАМИ ТАРАСА ФРАНКА У РЯШЕВІ (невідомі факти до біографії)

У статті досліджено викладацьку діяльність Тараса Франка у Ряшеві (тепер Rzeszów, Республіка Польща) в 1929–1938 роках. У гімназіях державного підпорядкування Тарас Іванович працював учителем фізичної культури, організував міжшкільні спортивні змагання, проводив тренування з футболу й волейболу. Водночас дбав і про спортивне обладнання, брав участь у зібраннях і засіданнях правління міжшкільного спортивного клубу.

Стаття написана польською мовою. Подається оригінал і переклад українською.

**Ключові
слова**

- Тарас Франко, Ряшів, фізичне виховання, спортивні змагання, гімназія.

Taras Franko na podstawie artykułu o stosunkach służbowych nauczycieli z dniem 01.09.1928 roku, został przeniesiony z Paostwowego Gimnazjum we Lwowie do I Paostwowego Gimnazjum imienia księdza Stanisława Konarskiego w Rzeszowie. W szkole tej, w latach 1928 – 1939 był nauczycielem dwiczeo cielesnych, będąc jednocześnie opiekunem szkolnego koła sportowego. Ponadto Taras Franko w latach 1928/29 oraz 1937/38 był również nauczycielem „dochodzącym” w II Paostwowym Gimnazjum imienia Stanisława Sobioskiego w Rzeszowie, gdzie uczył języka rosyjskiego, jako „względnie obowiązkowego” oraz dwiczeo cielesnych. O fakcie tym, informują sprawozdania ówczesnej dyrekcji obu rzeszowskich szkół.

Jako nauczyciel w Rzeszowie, Taras Franko był mocno zaangażowany w rozwój hokeja na lodzie, a świadczyć może o tym fakt, że w styczniu 1934 roku odbyły się zawody hokejowe pomiędzy Rzeszowskim Towarzystwem Hokejowym i reprezentacją I Gimnazjum w Rzeszowie, a także pomiędzy reprezentacją Paostwowego Gimnazjum koedukacyjnego w Łaocucie i reprezentacją I Gimnazjum w Rzeszowie, pod opieką Tarasa Franko, który jednocześnie był sędzią obu tych spotkaó. Warto również zauważyć, że Taras Fanko przed sezonem 1934/1935 prowadził zapisy do sekcji hokejowej Resovii, o czym informowała w swoich afiszach „Gazeta Rzeszowska” z 25 listopada

1934 roku. Aktualnie Resovia, to jeden z najstarszych polskich klubów sportowych z wieloma kibicami w całym województwie Podkarpackim, w którym sekcją dominującą jest piłka nożna.

Archiwalne sprawozdania dyrekcji I Gimnazjum w Rzeszowie informują również, że Taras Franko prowadził zajęcia szkolne według zasad ministerialnego programu wychowania fizycznego, a jednocześnie, co istotne Franko wprowadził poznane na kursie gimnastyczno – sportowym w Węgrowcu najnowsze na tamte lata metody nauczania dotyczące gimnastyki szkolnej. Nowe wzorce dwiczeo pokazywane były również na tak zwanych konferencjach rejonowych oraz lekcjach pokazowych, które odbywały się raz na miesiąc w innych rzeszowskich szkołach, takich jak: II Paostwo Gimnazjum, Paostwowe Seminarium Nauczycieli, Prywatne Gimnazjum żeoskie oraz w Szkole imienia świętej Jadwigi. Ówczesne zajęcia wychowania fizycznego odbywały się w sali gimnastycznej, na boisku szkolnym oraz na obiektach Towarzystwa Gimnastycznego Sokół i klubu sportowego Resovia. Oprócz meczów hokejowych, a także zajęć gimnastycznych, Taras Franko organizował inne międzyszkolne zawody sportowe, w tym na przykład w tenisa stołowego. Prowadził również treningi w piłkę nożną oraz siatkówkę. Jednocześnie dbał o sprzęt sportowy, a także prowadził zbiórki pieniędzy, za które szkolne koło sportowe nabywało nowy sprzęt. Ponadto brał udział w zebraniach, a także w posiedzeniach zarządu utworzonego w międzyczasie Międzyszkolnego Klubu Sportowego. W roku szkolnym 1938/39 brał również udział w posiedzeniach Miejskiego Komitetu PW i WF.

1 вересня 1928 року, відповідно до статті про професійні взаємини вчителів, Тараса Франка перевели з Державної гімназії у Львові до I Державної гімназії імені о. Станіслава Конарського в Ряшеві (Жешові). У цій школі у 1928 – 1939 роках він був учителем фізичної культури й одночасно опікуном шкільного спортивного клубу. Також Тарас Франко у 1928 – 1929 і 1937 – 1938 роках був позаштатним учителем гімназії імені Станіслава Собінського у Ряшеві (Жешові), де викладав російську мову, а також фізичне виховання. Про цей факт є інформація у звітах тодішнього керівництва обох шкіл у Ряшеві.

Як вчитель, Тарас Франко активно долучився у Ряшеві до справи розвитку хокею на льоду. Про це свідчить той факт, що у січні 1934 року відбулися хокейні змагання між Ряшівським хокейним товариством і представниками I гімназії у Ряшеві, а також між представниками Державної гімназії зі змішаним навчанням у Ланцуті і представниками I гімназії у Ряшеві, під керівництвом Тараса Франка, який також був арбітром обох зустрічей. Варто зазначити, що Тарас Франко перед початком сезону 1934 – 1935 рр. проводив запис до секції хокею «Резовія», про що інформувала на своїх афішах від 25 листопада 1934 року «Газета Ряшівська». У наш час «Резовія» є одним з найстарших польських

спортивних клубів, які мають багато вболівальників у всьому Підкарпатському воєводстві. Головною секцією у ньому є футбольна.

Архівні звіти дирекції Першої гімназії у Ряшеві також містять відомості, що Тарас Франко проводив шкільні заняття згідно з міністерською програмою фізичного виховання, і водночас, що важливо, Франко на гімнастично-спортивному курсі у Вонгровці запровадив найновіші на той час методи викладання шкільної гімнастики. Зразки нових вправ представляли на так званих районних конференціях і показових уроках, що відбувалися раз на місяць в школах Ряшева, таких як II Державна гімназія, Державна учительська семінарія, Приватна жіноча гімназія та Школа святої Ядвіги. У ті часи заняття з фізичного виховання відбувалися у гімнастичному залі, на шкільному майданчику і на об'єктах гімнастичного товариства «Сокіл» та спортивного клубу «Резовія». Крім хокейних матчів, а також занять з гімнастики Тарас Франко організовував й інші міжшкільні спортивні змагання, наприклад, з настільного тенісу. Крім того, він проводив тренування з футболу і волейболу (ситківки). Водночас дбав і про спортивне обладнання, а також проводив збір коштів, на які шкільний спортивний клуб міг придбати це обладнання. Брав участь у зібраннях і засіданнях правління міжшкільного спортивного клубу. У 1938 – 1939 навчальному році брав участь у засіданнях міського комітету фізичного виховання (ФВ) і військової підготовки (СП).

Переклад з польської Соломії Вівчар

Adrian SKALSKI

BY THE SPORTS TRAILS OF TARAS FRANKO IN RIASHIV (unknown facts to the biography)

The Article examines the teaching activities of Taras Franko during his stay in Riashiv (now Rzeszów, Republic of Poland) in 1929–1938. In the gymnasiums of state subordination Taras Ivanovych worked as a physical education teacher, organized interschool sports competitions, conducted football and volleyball trainings. At the same time he took care of sports equipment, participated in meetings and board meetings of the interschool sports club. The article is written in Polish. We also provide translation into Ukrainian.

Key words: Taras Franko, Riashiv, physical education, sports competitions, gymnasium.